

СИГУРНОСТ ВСЕКИ ДЕН

БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ
ЦЕНТЪР ЗА ОЦЕНКА НА РИСКА

✉ гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

**Обзор за 2011г. относно събирането на данни за химични замърсители в
храни и фуражи на територията на Европа**

TECHNICAL REPORT

Overview of 2011 European Data Collection of Chemical Occurrence in Food and Feed¹

European Food Safety Authority (EFSA), Parma, Italy)

В рамките на Регламент (ЕС) № 178/2002г.¹ (чл. 23 и 33) Европейският орган по безопасност на храните (EFSA) е получил мандат (разрешение) от Европейската комисия за т.нар. продължение относно събирането на данни за химични замърсители в храни и фуражи на базата на вече налични данни от предходни години. За да се повиши съпоставимостта на данните предоставени от държавите-членки и да се улесни анализа на данните, EFSA започва процес на хармонизиране на информацията при подаване на данните за химични и биологични опасности, а така също и при събирането на данни за консумацията на храни. В настоящия доклад е направен преглед относно начините за събиране и управление на данни за химични замърсители през 2011г., а така също включва и основните елементи на хармонизиране при тяхното събиране.

От настоящия обзор се разбира, че ЕФСА е разработила протокол, с помощта на който се осигурява хармонизация на данните, които влизат в системата по стандартизация при управлението на данни в EFSA и той е на базата на три основни елемента:

- т.нар. рамка за събиране на данни (the Data Collection Framework (DCF));
- т.нар. стандартно описание на пробата (the Standard Sample Description (SSD));
- подробно стандартизиране на данни (the Advanced Data Standardisation). Това е процедура, която е разработена от панела на EFSA: Диетичен и химичен мониторинг (DCM).

С протокола се цели от една страна да се осигури стандарт за генериране и предаване на данни, а от друга да насърчи прилагането му при извършване на проверка и валидиране на данните възможно най-рано преди те да бъдат съхранени в базата данни на EFSA. Разширеното обработване на данните е процес, който се състои от серии на

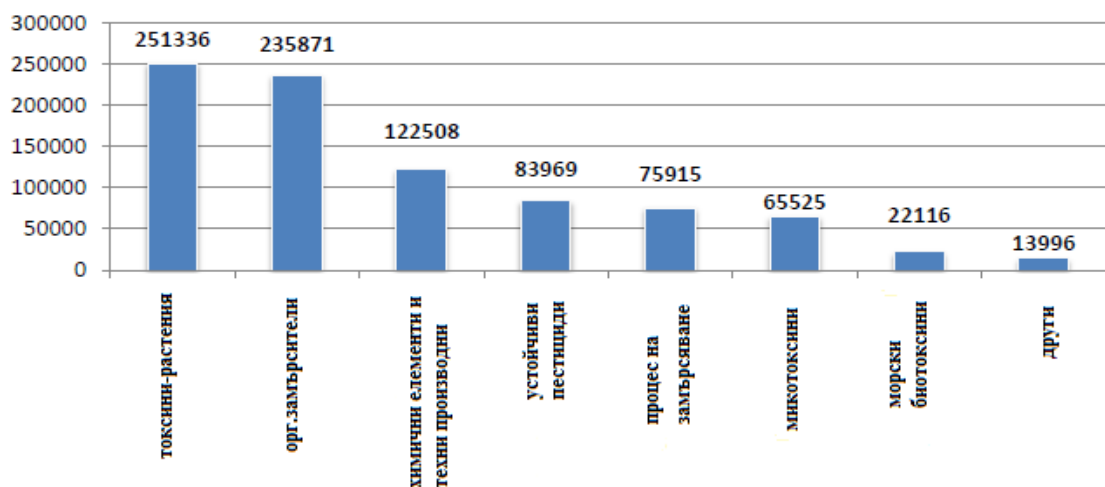
¹ РЕГЛАМЕНТ (ЕО) № 178/2002 НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 28 януари 2002 година за установяване на общите принципи и изисквания на законодателството в областта на храните, за създаване на Европейски орган за безопасност на храните и за определяне на процедури относно безопасността на храните

валидиране и проверка на данните, с което се цели постигане на стандартен набор от данни, които да бъдат включени в базата данни на EFSA за химични замърсители. Тези стъпки се извършват използвайки SAS статистическа програма, която представлява набор от процедури за стандартизиране и валидиране, използвайки т.нар. макроси.

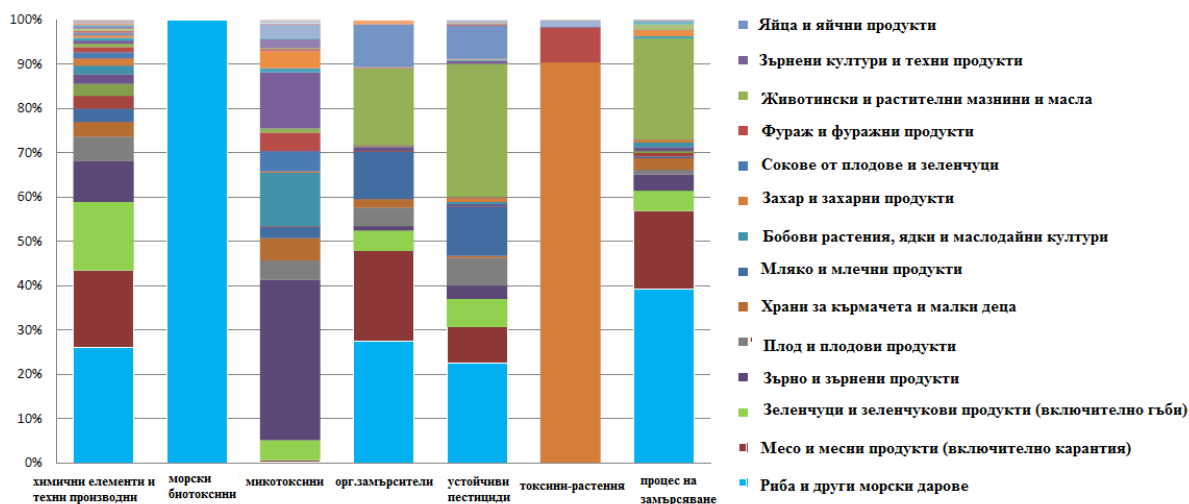
Докладването на проверката се извършва използвайки т.нар. граница на откриване (LOD); граница на количествено определяне (LOQ), докладване на резултати, както и чрез премахване на не-валидни стойности. При проверката се прави и преразглеждане на веществата, а така също и вида на храната. Последната стъпка при разширеното обработване на данни е изпращане от EFSA на бележки за корекция до предоставящата данни организация (държава), с цел тяхното отстраняване. След като бъдат премахнати несъответствията следва повторно изпращане на данните до EFSA, като по този начин се цели крайният резултат при стандартизиращият процес да бъде завършен.

След като бъде извършена последната стъпка, EFSA изпраща потвърждение по електронен път на предоставящата данни организация, а така също и доказателство (копие) от предадените данни след стандартизирането им. EFSA изпраща също така и протокол, в който се описват всички стъпки, които са направени при валидирането и стандартизирането на данните.

В това научно становище се споменава, че като цяло общо 303 файла са подадени за периода от 1 Януари 2011г. до 31 Януари 2012г. Всяко предаване на данни (файл) съдържа средно 729 проби, с общ брой проби 199 084 и 871 236 аналитични резултати (виж. фигура 1 и фигура 2).

Фигура 1 Брой на аналитичните резултати в рамките на събирането на данни за 2011г.

Фигура 2 Разпределение на семействата вещества на различни видове групи храни

Около 330 вещества са класифицирани да принадлежат към седем основни химични категории. Те са:

- химични елементи и техни производни – 90 подадени файла;
- морски биотоксини - 4 подадени файла;
- микотоксини – 44 подадени файла;
- органични замърсители – 47 подадени файла;
- устойчиви пестициди – 49 подадени файла;
- вродени токсини в растенията – 9 подадени файла;
- процес на замърсяване – 89 подадени файла.

Пробите са взети в 30 страни, като предоставилите данни са 37. Общо 1 350 различни проби са групирани в 35 категории за храни и фуражи. Като цяло 94% от резултатите са свързани с химични замърсители в храни и 6% за фураж.

Някои от основните постижения/изводи, които се наблюдавани при събирането на данни за химични замърсители през 2011г. са посочени по-долу:

1. Стандартизацията и хомогенността на отчетените данни са значително подобрени през 2011г. в сравнение с предходни години. Смята се, че това е благодарение на подкрепата, която EFSA е извършила към държавите-членки при изпълнението на SSD и предаването на данни от тяхна страна през електронния протокол на EFSA за потвърждаване на качеството им (т.нар. валидиране).
2. Подобрената стандартизация на процеса при предаване на данни позволява да се подобри проследяването и прозрачността на процеса на събиране на данни.
3. Корекциите на резултатите, които се правят при предоставянето на данни за химични замърсители позволява ефективно решение на възникнали проблеми по време на изпращането на данни от държавите-членки.
4. Идентифицирани са някои ограничения. Те са свързани основно с липсата на информация или непълнота на първоначалните данни, които са изпратени от предоставящите данни. Тези ограничения трябва да бъдат насочени (адресирани) към мрежи за сътрудничество, защото често те са свързани с оператори (лица) на различни нива във веригата за генериране на данните.

5. Важно ограничение има по отношение на въпроса за т.нар. липсваща информация относно аналитичния метод: около 180 000 резултата (20%) е с липсваща информация, която е свързана с използвания аналитичен метод.

6. В някои случаи стойности за LOD и LOQ са липсвали – такива са около 113 000 проби (12% от общия брой проби). Тази информация е важна при оценката на експозицията по отношение на излагането на храна на химикали.

7. Класификацията на храните или фуражите, използвайки FoodEx код, в някои случаи са много общи и не са достатъчно подробни. В резултат на това класификацията на храната и/или фуража за химични замърсители са проверени, а в някои случаи коригирани с помощта на DCM.

8. Някои грешки в кодовете на пробите са установени (т.нар. labSampCode). Една част от тях са приети като дублирани кодове, а други както кодове, използвани за едни и същи проби. Това е наложило големи усилия от страна на експертите при идентифицирането и коригирането им преди да се направи анализ на данните.

Изготвил:

д-р инж. Снежана Тодорова

главен експерт в дирекция „Оценка на риска“, ЦОР към БАБХ